

171

BIBLIOTECA
MINERVA

VILLIERS DE L'ISLE ADAM

Vestitorul

TRADUCERE DE
N. DAVIDESCU

EDITURA
CARTEA ROMÂNEASCĂ
BUCUREȘTI

EDITURA „CARTEA ROMĂNEASCĂ“

NUMERE APĂRUTE DIN „BIBLIOTECA MINERVA“

1. M. Sadoveanu. — Dudaia Margareta.
2. L. Andreiew. — Guvernatorul.
3. L. Andreiew. — Nuvele.
4. Prosper Mérimée. — Carmen.
5. M. Eminescu. — Proza literară.
6. T. Robeanu. — Poezii postume.
7. Alphonse Daudet. — Scriori din moara mea.
8. Teodor Vărnăv. — Istoria vieții mele.
9. Ioan Slavici. — Spiru Călin.
10. I. Rossignon. — În livadă.
- 11—12 I. N. Potapenko. — În slujbă adevărată.
13. N. N. Beldiceanu. — Cea dintâi iubire.
14. Karl Emil Franzos. — Vrăjitoarea.
15. C. Negruzzi. — Traduceri în proză.
- 16—17. N. V. Gogol. — Taras Bulba. Vol. I și II.
18. ... drea. — Din Bă...
19. ... Tatăl. — Stri...
20. ... Voia mării.
21. ... uestin. — Stelele.
22. ... Fire de ti...
23. ... an. — Vis de...
24. Mumuleanu, Hrisoverghi, Cuciureanu. — Scrieri alese.
25. H. S. Olcott. — Catechismul Bisericii Buddhiste de Miază-zi.
26. Alphonse Daudet. — Niverneza.
27. Louis Jacolliot. — În țara fahirilor.
- 28—29. Prosper Mérimée. — Colomba. Vol. I și II.
30. Dr. Andrei Iliescu-Lespezi. — Căsătoria fața de știință.
31. O. Pursch. — Maeștrii muzicanți.
32. Fridtjof Nansen. — Spre Pol.
33. Artur Gorovei. — Datinele noastre la naștere.
34. Guy de Maupassant. — Cei dintâi fulgi.
35. Z. Bărsan. — Nuvele.
36. Scarlat Georgescu. — Cartea Poporului sau Drep-turi și Datorii.
37. ... 23. Grazia Deledda. — Valurile vieții.
38. ... 43. Jules Claretie — Mansarda.

4273800

840-3

821.133.1-3

V60

BIBLIOTECA „MINERVA“

No. 171

VILLIERS DE L'ISLE ADAM

VESTITORUL

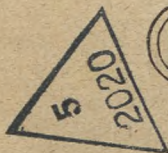
NUVELE

TRADUCERE DE

BIBLIOTECA JUDEȚULUI DAVIDESCU

OLUJ - NAPOCA

427.380

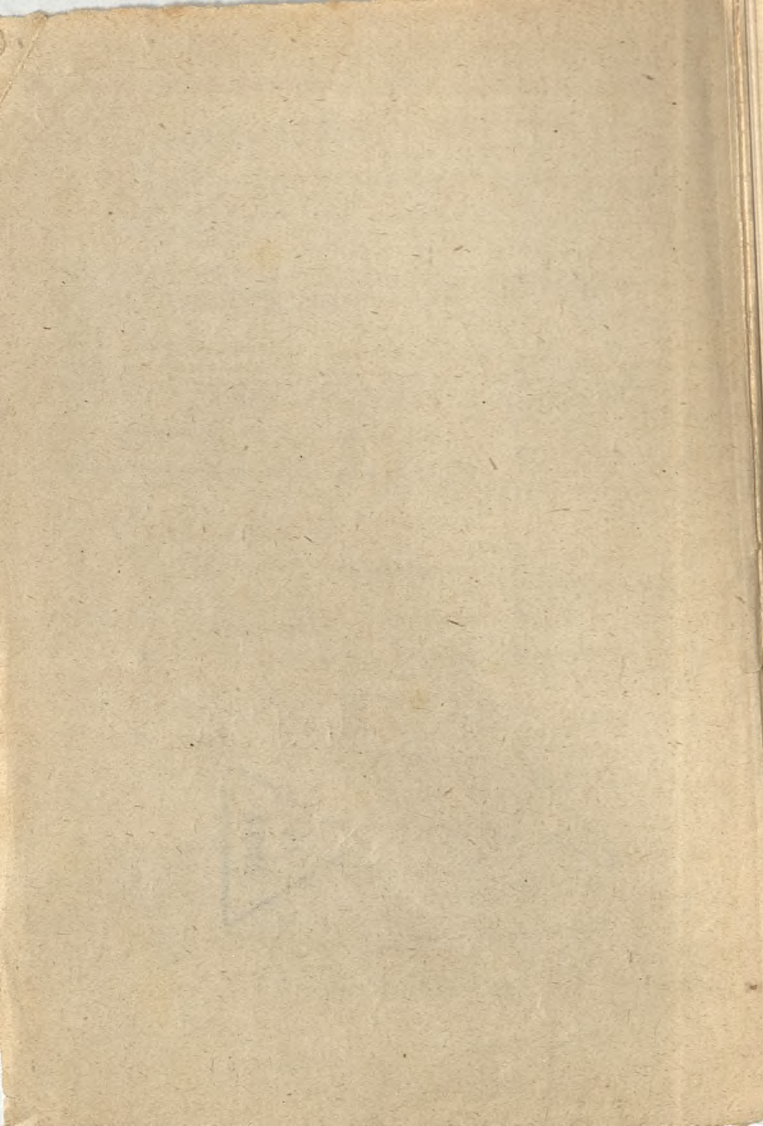

BUCUREȘTI

Editura „CARTEA ROMÂNEASCA“

2378

1-264

La îere h^{er}itage
4. X 1926
Creanga
Trisistitu

VESTITORUL

În vârful turnurilor de pază ale cetății lui Iebus veghează luptătorii lui Iuda cu ochii țintiți spre coline.

În mijlocul întăriturilor se văd clădirile asmeene, peșterile regale, podgoriile pline cu stupi, movilele destinate supliciilor, foburgul necromanilor, ulițele întortochiate ce duc la Ir-David.

Lângă gropile fiarelor, închisorile regale zidite sub domnia lui Saul, ca niște cavouri, se ridică, albe și pătrate, la răs-pântiile drumurilor.

E noapte. Oglinda apelor Bethesdei răsfrânge lângă canalul Siloe, hanurile joase în ale căror curți plantate cu smo-

chini trebuie să intre caravanele din Elam și Fenicia.

În spre orient, sub aleele de sicomori, sunt locuințele principilor Iudeei; la capătul aleei din mijloc, sicomorii își leagă foile late pe deasupra cisternelor unde se adapă elefanții.

În spre Hebron fumegă coșurile de olane ale armurierilor, ale fabricanților de mirezme și ale argintarilor. Mai departe locuințele înconjurate cu viță, casele străbune ale bogaților din Israel, se văd cu terasele și cu băile lor alăturate de livezi în floare. Spre miază-noapte se întinde cartierul țesătorilor unde dromaderele, cu negustorii din Asia în spinare, vin încărcate cu lemn de setim, cu purpură și cu lână fină și, neîndemnate de nimeni, își pleacă singure genuchii.

Acolo trăesc negustorii străini cari au însoțit idolii. Ei au adus moliciunea sătulețelor din Magdala, Naim, Șunem, cu care cuceresc pe nesimțite partea de sud a orașului.

Ei vând vinuri groase și aurii . sclave

eunoscătoare la meșteșugul înfrumusețării ; băutura amară făcută din mătrăguuă de Carmel ca să atâțe iluzia dorinței ; lădițe de lemn de camfor unde se închid dărurile ; balsamurile din Guiled ; maimutele care, aduse de pe țărmurile Indului, cu corăbiile din Tadmor, uimesc Israelul și fac să petreacă virginele ; condimentele subtile ; sticlăriile de Ako ; lucrurile de santal lucrat ; captivele ; perlele ; esențele de flori pentru băi ; bedolahul pentru îmbălsămat morții ; pastele de piatră sfărâmată pentru lustruirea pielei ; legumele rare ; comații cai de rasă iraniană ; încingătorile cu sentințe brodate ; pasările din Asia ca safirul ; șerpii de lux, îmblânziți și aduși din Suza ; paturile de plăcere și marile oglinzi înconjurate cu ramuri de abanos.

În cealaltă parte a ridicăturilor înconjurate cu morminte și șanțuri, mai sus de cât circuitul Zairului sau a iluminărilor se desfășoară, uriașă, cetatea lui David. O mie două sute de care de războiu păzesc cele douăsprezece porți. Ierusalemul lu-

minează, sub umbrele cerului, miile de arce și de apeducte ; străzile lui se încrucează iar domurile de aramă ale clădirilor sale se înalță până în nori.

Pe pietele publice roșesc căscile paznicilor de noapte. Aici și colo, focuri încă aprinse, arată caravanseraile, locuințele vrăjitoarelor, bazarele de sclavi. Apoi totul se pierde în întuneric și suflul sacru al profetilor trece, în vânt, printre ruinele zidurilor cananeene.

Astfel doarme, învăluită în măreția veacurilor și legănată de zgomotul apropiat al torentelor, cetatea lui Dumnezeu, Predestinata Sion.

În zare, pe înălțimile din spre Milo, învăluite pe deaîntregul în ceață luminoasă, se suprapun grădinele unui straniu palat cu galerii ; cu camere sacerdotale și cu bârne de lemn scump ; cu pavilioane înconjurate de măslini ; cu grajduri de bazalt și cu terenuri și cupole de aramă. Acest palat se ridică nelămurit deasupra văilor Betzaidei, sub tăcerea înstelată.

Acolo e sărbătoare. Selavii etiopieni, svelți în tunicile lor de argint, afumă cu cădelnița pe scările de marmură ce duc din grădinile Etanului pe vârful cercului; eunucii duc amfore și trandafiri; alți sclavi, muți, printre arbori, ațâță cărbuni aprinși pentru altarele parfumurilor.

Pe lângă zidurile vestibulelor, piticii vopsiți, gamadinii, legănându-se în rochile lor galbene, ridică din când în când draperiile antice.

Atunci cei trei sute de scutieri de aur, țintuiți de cedri între securile medianite, reflectă focurile repezi ale lămpilor între-văzute, minunile, luminile.

Pe esplanade, în fața porticelor, cavaleri cu lăncii de foc, luptători nomazi de prin împrejurimile mării Moarte, stăpânesc marii lor gonaci gomoreeni, care, în luminile harnașamentului de pietre scumpe, se sbat cu putere.

De asupra lor, la înălțimea frunzăturii din afară, misterioasa Sală a Farmecelor, făcută de Chaldeenii, sală în care mii de statui de jasp ard o pădure de torțe de

aloes, înalta sală a oaspeților, cu colonade mistice, expuse tuturor vânturilor din spațiu, se adâncește ca o ameteală pricinuită de înălțimile sale triunghiulare; cele două laturi ale unghiului inițial se deschid, în fața Moriei, pe orașul învăluit în umbra Templului, țiară luminoasă a Sionului.

În fundul Sălei, pe un scaun de chiparos susținut de vârful aripelor a patru heruvimi de aur, regele Salomon, adâncit în vise sublime, pare că ascultă melodiile îndepărtate ale leviților. Nebiimii, pe muntele Scandalului, spun versetele Seferului, care vorbesc despre facerea lumii.

Pe coroana regelui, despărțind bandelele dreptăței, strălucește *Steaua cu șase raze*, semn al puterii și al luminei. Ecclesiastul e îmbrăcat, peste tunica sa de bysus, cu raționalul, în semn că poate să aducă jertfele ispășitoare, efodul, iar pe picioarele sale pașnice se încrucișează țesătura de bronz a sandalelor de luptă, în semn că este Războinicul.

El serbează aniversarea Pascală în cin-

stea părinților conduși de Moise la eșirea din Misraim, casa de Robie ; aniversarea neuitatei seri când, ținând piept carelor furioase și oștirilor, fugiră către pământul promis ; aniversarea sinistrului răsărit de lună când Iahveh îneacă în valurile mării pe cai și pe cavaleri.

Da, Regele consfințește ospățul. Dreapta lui se razimă pe umărul secular al Mijlocitorului Helcias, tălmăcitorul simbolurilor, slujitorul puterilor tainice.

Helcias, fiul lui Selum și al profetesei Holda e ea și pustiu, mai deșert încă după căderea manei. El a trecut încercările și, ca și arborul Libanului când parfumează securea ce-l doboară, le-a binecuvântat ; poartă însă d'asupra orbitelor căscate pecetia operei lui îndeplinite ; cu timpul i-au căzut genele date omului numai ca să nu-i alunece în ochi sudoarea care cade de pe frunte, și să-l orbească.

Apa Iustă, cade, scânteietoare, în bazinele de aur. Captivele regelui, încărcate de inele și de brățări de chilibar, pre-

eum și sarazele, prințesele parfumurilor, îngenunchiate pe perne, ard cu gesturi sălbatică pulberea de mir și de santal roșiu, mirezme din Arabia, grăunțele de esențe bărbătești, din Tarsis.

În dreapta și în stânga tronului, Sara-sele oștirilor, gândindu-se veșnic la gloria lui David, privesc din când în când cum strălucesc împrejurul lor manele bătrânilor lui Israel care, în focul luptei, duceau area lui Sabaot, — Barca alianței unde se încrucisează cele două stele ale legii sub ruloul dela Tora, scris de însăși mâna lui Bar-Iokabd, moscheul sublim, Liberatorul.

Imprejurul estradei, negrii, îmbrăcați în stacojiu, leagănă flabele de struț încrustate cu sardoine pe tulpinele lungi de trestii ; ei se roagă încet zeului lor Baalzebut, stăpânul muștelor.

Pe trepte, linxi sălbateci, veghiază, tâșnind în lanțurilor lor, trepiedul de onix lucrat de Adoniram și de făuritorii săi în piatră. Nimeni nu ar putea să îmblânzească prin mângâeri sau să potolească prin daruri câinii misterioși ai Regelui.

Intre statuiele de pe margini, sub candelabrele cu șapte brațe, florile și fructele Hermonului, cad în vase de profir. Masa încărcată cu darurile reginei Makadeia, vrăjitoarea venită din pustiul Liban ca să propună regelui Indiei împăcarea, apleacă, sub cupele scumpe, panajurile Samariei, ierburile amare, gazelele, păunii, chitrele, pâinile de înțelegere, pasărilor și carafele cu vin din Canaan.

Pe un scaun de cedru, la picioarele rubinului luminos al tronului și înconjurat de asprii săi ghiborimi, stă adus de spate, palid, fără să bea și cu sulita pe genuchi, Ben Iehu, căpetenia paznicilor. Este bătrânul executor al răzvrătitei Adonia, acel frate al stăpânului, preferat de Abisag-Sulamita; este marele servitor ostăses, ucigătorul lui Ebiatar și al magului Simei și al lui Ivab, bătrânul preot; este iadul viu al Regelui, acela ce lovește victimele arătate, chiar numai bănuite, cu mâinele ridicate pe marginea altarului.

Lângă dânsul, în picioare, cu fruntea luminată de torța unei statui, stă tăcut,

cu mâinile încrucișate și ca și cum ar așteptă o clipă de întuneric, moștenitorul Izraelului, neștiutorul într'ale politicei, fiu al preotesei amonite Naema, funesta Rehabeam care nu trebuie să domnească de cât peste Iuda.

Departate, pe covoarele tronului stau înfinse două tinere virgine din Millo, două Soșanele destinate să tămâeze în criptele subterane ale Templului Piatra fundamentală, Eben-Schetia, pe care nu au atins'o apele potopului. Intre ele stă învăluit în purpură neagră și țesută cu aur, prințul Haiem, adolescentul cu figura măslinie, enigmaticul urmaș pe care regina Sudului, la întoarcerea ei în Libia, îl trimisese frumosului înțelept, stăpân al Ebreilor, însoțindu-l, pe acest fiu, de o caravană de elefanți încărcăți cu arbuști, cu stofe, cu esențe, cu aromate și cu pietre scânteietoare. Haiem îngână foarte încet un cântec cunoscut : silabele deschid, arată, buzele sale roșii, și arată niște dinți asemănători cu dinții palidelor soții ale

lui Șir-Hasirim și albi ca niște oi când ies din apă.

Imprejurul mesei stă în picioare, mâncând ca niște pelerini, adunarea strălucitoare a Sofetimului, patriarhi ai înțelepciunii.

În urma lor strălucesc lucrătorii aurului de Ofir, negustorii celor douăzeci de orașe ale Cabului, trimișii nemulțumitei Idumeie, trimișii zairului și doctorii Sadocului.

Toate triburile și toți munții Izraelului și-au adus bogățiile. Rodiile muntelui Sannir, prăjiturile de struguri din Cipru, ciorchinii din Galaad, smochinele și madragorele din En-gadi umplu ibricele

Mai încolo, lângă treptele acestei terase, un tânăr nalt, cu armura de piele parfumată, cu fața de femeie și îmbrăcat ca o căpetenie de cavalerie vorbește, în mijlocul unei cete de luptători cu care bea râzând, vin de Hebron, și își întinde mâinile spre orizont. E favoritul palatului lui Milo-dușmanul — acel ce va împărți regatul lui Dumnezeu, subtilul Erobeam

care va domni peste Israel și care calcă, încă de pe acum, fără să se gândească la petreceri, hotarele lui Efraim.

Dar iată : Cântărețele cântecelor oprite, ațătătoare de dragoste, ca și crinii sânilor lor de neatinsse, înaintează, palide sub poadoabele lor de pietre, în sunetul kinorelor și țimbalelor. Deodată conțenesc cântecele cântărețelor tribului lui Isachar și harpele.

Femeile din rândul al doilea, îmbrăcate cu stofe închise și cu bandoul de perle pe frunte, se așază pe coate, cu poze abandonate, pe paturi de purpură, și când respiră săculețele lor cu mirezme, se aude sunetul clopoțelilor de argint cu care sunt brodate sindonele lor.

Departe, fermecătoarele neftaliene, cu coadele roșii ; fecioarele Palestinei ; Hebreiele, ca narcisii Saronului ; curtezanele sacre venite din Babilonia, înotătoare aurite ale Eufratului ; Sulamitele, mai galbene decât corturile Cederului ; Tebaianele cu rufăriile desfăcute, cu figura întunecată de roșu, care odinioară urmau pe

soția moartă a regelui Mag, pe fiica faraonului Psusenes ! în sfârșit idumeienele, trupuri de plăceri, flori vii ale sălbatecului ținut locuit de brune irizate și pe care abea le poate pătrunde, noaptea, focul stelelor, — dansează în număr de trei mii, agitând voaluri tiriene, herebimuri, reptile și ghirlande, înaintea Alesului strălucitor al Iudeiei, Zidarul Domnului.

Dar a treia latură a sălei se deschide în noapte și prelungeste în întuneric esplanadele sale pustii spre părțile Iosafatului.

Și iată că umărul Mijlocitorului a tresărit sub mâna Regelui, căci umbrele platformei singuratice se fac din ce în ce mai solemne, se fac mai masive și se mișcă ca sub imboldul neașteptat al unei minuni.

La vederea vârtejurilor ce merg înaintea groazei, marele mijlocitor își întoarce fața lui ca marmora către femeile înspăimântate și către războinicii îngălbeniți și strigă :

— Preoți, aprindeți cele șapte flacări ale candelabrelor de aur. Să se aprindă cele șapte candelabre ale conjurațiilor funebre. Umbre zadarnice vor apare în curând și se vor împrăștiă dela sine dacă nu vor fi întrebate. Norii cădelnițelor voastre, o fiice ale Iudeei, să vă scutească de stăpânirile rele ale spiritelor veșniciei Limate ; săriți, înainte ca ceasul să vă cheme în sânul pământului.

A vorbit și sărbătoarea s'a înveseilit din nou sfidând vrăjile Asiriei ; magii negri au știut să scape, înainte de vreme, pe Nebu-Kuduri-Osor, regele lor, vizionar al balaimului de aur cu picioarele de argilă, și care urmărit de o desmințire a lui Heliom, rătăci, șapte ani în piei de dobitoace, departe de bogăția lui, prin acele păduri diluviene ce cresc pe nesfârșitul pământ al celor patru râuri... — Dansurile lui Maha-Maim își scutură ghirlandele lor de flori, cupele scânteiază : Neftelienele însemnează fulgerile săgeților adunate, și fac să șuere colanele lor de șerpi ; torțele

aruncă reflexe de sânge pe păr; strigăte de dragoste, himnuri de idolatrie se ridică spre cel pașnic!... De odată, în cinstea cetății Iericho, sutășii călăreților Sodomei sună de șapte ori din tubulul lor de fier și Roimii coronați cu isop, Cohenii a tot puternicei Sacrificatoare, în lungi vestminte albe, apar urmați de mielul de pascal.

Atunci focul beției năvăli în mulțimea scântetoare. Se blestemă numele îngrozitoarei statui care, în lumina soarelui, chemă la lucrările Faraonilor, pe străbuni când, stăpâniți de amenințările ridicăte veșnic asupra lor, de acele trestii arzătoare pe care le înghiți bastonul scăpatului din apă, se resemnară să sape pe granitul roșiu al piramidelor, cu toate că eră oprit de cartea viitoare și de levitic,— chipurile pasărei Ibis, criosfinxilor, pasărei Fenix și ale licornilor, ființe blestemate de Sfântul sfinților; sau, în hieroglife de neșters, faptele mărețe, (numeroase ca nisipul dar ca nisipul dispărute) și numele groasnic al acestor uitate dinas-

tii coborâtoare din Menes cel Intunecat. Se blestemă cepile salariului, aluatul pâinei din Memfis. Cu toată înrudirea cu regele Nechao, Plăgile sânt evocate cu aclamații.

Se ating timbalele sacre, luate din tezaurul Templului, timbalele de triumf pe cari le purtă bătrâna soră a lui Aaron când, sub părul ei albit, dansă, beată de mânia Domnului, înaintea oștirii, pe țărmurile mării. Gamadinii aruncă cu brațele trandafiri în fața idolilor abjurați. Eunucii se fac că amenință pe Egipteni, și un vânt de dezrobire și de bucurie, asemenea zgomotului depărtat al fulgerului, trece prin nori pe deasupra Ierusalimului.

Totuș Marele-Inițiat, ridicându-și pentru a doua oară capul și privind caracterul umbrelor, se făcù mai atent.

Flacăra celor șapte candelabre care ardeau îndepărtat unul de altul în fața esplanadei, se îndreptă în spre cei de față și șapte limbi de foc, întoarse înapoi pe tulpinile de aur, tremurau, prelungi cu un zgomot de năpastă.

Șerprii Neftalieni s'au deznodat și s'au ascuns în cutele costițelor. Linxii, acum ghemuiți în jurul temutului bătrân îl privesc temători și mârâind.

El însă se căznește să pătrundă sensul acestui semn. Incerușându-și filacterele preotești pe cutele falahului de hiacint, deliberează. Zadarnic a cercetat, cu o privire, terafimul misterios ; lamele arzătoare s'au sfărâmat cu sunetul aurului curat.

Regele a rămas cu mâna pe umărul meditatorului unde Helcias o zări deslușind pe ea inelul, bijuteria întovărășirei, unde se aprinde întâia claviculă, cheia în formă de cruce, semnul abisului tăiat de patru drumuri.

Puternicul pantacul e înconjurat de însăși forma inelului și în fulger e închisă figura Cercului-universal.

Sufletul lui Solomon, sămânța dumnezească, s'a amestecat cu reflexele acestui semn învingător în care se scurge, încet, lumina stelelor.

În claviculă, Magul a adunat o parte din sfortările cugetării sale, o mulțime de

puteri cucerite cu triumful încercărilor, cătând să stăpânească mai deadreptul forțele intime ale universului.

Acest talisman al crucei stelare, pe care îl privește Helcias, are darul să stăpânească violența elementelor. Imprăștiat în mii de părțicele pe pământ, acest semn, în puterea lui spirituală, arată și consfințește valoarea oamenilor, știința profetică a numerilor, măreția coroanelor, frumusețea durerilor. El este semnul puterii cu care spiritul îmbracă, în ascuns, o ființă sau un lucru. El hotărăște, răscumpără, umilește, luminează ! Inșăși nelegiuții se pleacă înaintea lui, și cine nu se supună ajunge să-i fie rob ; cine, proteste, nu vrea să știe de el, va suferi veșnic de pe urma acestui dispreț. Peste tot se ridică, necunoscut de fiii veacului dar de neînlăturat.

Crucea înfățișează pe om când își întinde brațele spre dorință sau se supune soartei. Ea e înșăși simbolul Dragostei fără de care nimic nu rodește. Căci după avântul inimei se adeverește o natură pre-

ursită. Când numai fruntea închide existența unui om, acest om nu e luminat de cât din creștetul capului în sus și atunci umbra lui geloasă, răsturnată drept sub el, îi îngreuiază picioarele și îl chiamă spre nevăzut în așa chip încât, căderea lascivă a pasiunilor sale, este pedeapsa înălțimei înghețate a spiritului său. Iată pentru ce Domnul a spus : cunosc gândurile înțelepților și știu cât sunt de deșarte.

* * *

Cele șapte flacări ale candelabrelor de aur s'au întors și s'au prelungit, nemișcate ca șapte spede arzătoare, după ce Marele-Mediator și-a întors privirile în spre A-tot-puternicul Inel.

Conjuratorul recunoaște în sfârșit, semnele denunțătoare ale unei Existențe din cele mai înalte. Figura lui, mai nemișcată decât aceea a idolilor, căpătă culoarea mormintelor. Atunci simți că trimisul unei voințe de neînvins se apropie, strecurându-se prin aer, și că trece răscolind

adâncul ; furtuna îndreptățește cu sborul ei îngrămădirea umbrelor. O coloană se prăbușește dintr'odată pe esplanadă și flacăra unui semn tainic brăzdează ruinele.

Helcias și-a regăsit avântul sufletului său și, cu un tremur de bucurie augustă, a văzut semnul lui Dumnezeu, pentacolul Morței.

Acel care vine e Azrael.

Și mulțimea galbenă strigă, în sală :

— Un fulger.

— Fulgerul a căzut în vale.

— Trece furtuna.

* * *

Pe muntele Jicnirilor nu se mai ridică nici un glas ; e miezul nopții și un suflu foarte rece pătrunde din toate părțile înflăcărarea bucuriei pascale.

Mulțimea ține să se apropie de terase și neliniștea se preface în chin.

Infățișarea sălei se schimbă odată cu arătarea neașteptată a viziunilor : valuri

vii tind în spre tron și strigăte nenumărate, fără noimă :

— Deșteaptă-te, puternice Israel.

— Măr de aur.

— Foarte ridicat.

Și soțiile tribului Ruben, însoțitoarele Bed-Sabeei, mama regală, apucate de groază, strigă:

— Rege, iată lepra care vine din pustie.

Și femeile reginei Naema, strălucitoare adăugau în dialectul jubesean.

— Fiu al dragostei ! fă un semn cu dreapta ta puternică spre ținutul bântuit.

Jerobeam, sărind pe unul din caii regelui, s'a repezit, dela întâiele porunci ale lui Helcias, prin sălile teraselor și a dispărut în spre Ir-David.

Atmosfera părea încărcată de o greutate foarte mare și încet ajunse de nerespirat..

Ca și în seara potopului, o ploaie necunoscută cade afară, în picături repezi ; noaptea rămâne totuș limpede, deasupra umbrelor pe cer.

Medicii orașului de jos cari au rămas

așezați, cu surâsuri, se ridică repede și bâlbâind în amintirea Legiuitorului, arată cu vârful bastonului lor de măslin, în spre dansatoarele din Neftaii.

— Ele necinstesc și sunt străine. Duce fermentul contagiunilor aprins de vechile adultere. Dela ele vin emanațiile ucigătoare ! Cercetați cartea sofetinelui. Pe cruce cu aceste leproase ! Ele au otrăvit urnele palatului, vechile cupe ale lui David.

Auzind această învinuire, Necromancierele țarei lui Moab, cari se cunoșteau după aripa de corb pe care, drept orice podoabă, o aveau pe frunte și noaptea, pe câmpurile de lupte, în locul oricărui alt vestmânt :

— Heleias ! Arată-te tu împotriva lor față de mai marii Israelului, și urmașul lui Hhamos să cheme pe tatăl său.

Dar slujitorul privi țintă la norii ce deasupra Iosafatului.

Printul Rehabeam, neîndrăznind să zică „Tată“ Regelui-Magilor, se uită dea-

semenea, dar tremurând, la înspăimântătoarea înfățișare a spațiului.

— Ce nouă înfățișare capătă noaptea ! strigă el.

Acei din tribul lui Levi tremurând de groază în rochiile lor sacre, se căznesc să vorbească convivilor ; strigăte îi întrerup : sunt lucrătorii aurului de Ofir, oameni vicleni, cu mult deasupra superstițiilor, dar care prețuesc știința Regelui.

— O sută de talanți cui va deșteptă pe stăpân. Nu spun însă dacă talanții vor fi de argint sau de aur, și argintul sub dominația lui Salomon e fără nici un preț.

În toate părțile sunt numai piepturi înăbușite.

Palidele muzicante ale Sidonului, dăruite de regele Hiram, se îmbrățișează în umbră cu un nesfârșit adio și își șoptesc la ureche, pe un ritm monoton, cântecul lor de moarte, și în care se aude neconținut numele Astarteei.

Sarasele își frământă mâinele și, contemplând pe Ecclesiast, spun :

— Deschide-ti iar ochii, fiu al lui David !

— Ne părăsește ! E pierdut chiar și în fața lui Adonai ! strigă Amoreenele mai amare decât moartea.

Și sarii armatelor :

— Iaveh, primește rugăciunea furioasă a kabiilor care, pierduți în fundul cavernelor Idumeei sau pe munți, te amenință.

— Un ordin împotriva bătrânilor răzvrătiți.

— Gândește-te că David, învingătorul Seirului, murind îți spune : Caii lor albi să intre, însângerăți în șoel.

Și negustorii celor 12 orașe :

— Iosua, în noaptea aceasta ar fi grăbit întoarcerea Astarteeei, el, care a putut să facă lumina lunii să se prelungească pe câmpul de luptă !... Dar numai asta, păstorul lui Israel.

La numele acesta, căpitaniii cavalerilor Sodomei se mișcă și strigă înspăimântător ; își amintesc de învingeri. Glasurile lor se ridică o clipă, peste toate zgomotele din sală :

— Erà el, Precursorul !

— Care a mers prin Chanaan !

— Care a ucis treizeci și doi de regi, a-prinse două sute trei orașe.

— Și care, după îndemnul Dumnezeului suprem, a trecut pe sub sabie, pe luptători, pe catâri, pe bătrâni, pe trimiși, pe copii și pe ostatici.

— Apoi s'a culcat, în Efraim cu părinții lui, obosit de zile și mulțumit.

O tăcere dureroasă urmează după aceste grele strigăte ostășești ; în fața tronului nu se mai aude decât respirația liniștită a prințului Hayem, care a adormit pe perne, între soșanalele adormite ca și el și care, copilăroase, cu fruntea pe sân, țin încă, între degetele lor de copii surprinși de odihna naturală, arșice de abanos.

— Să ne rupem vestmintele ! strigă Ebreicele înspăimântate. Cenuse, sclavilor!...

Așa apleacă furtuna plantele și le suflă cuvinte fără urmare.

Dar regele Salomon nu e de fapt nici în sală, nici în Iudeea, nici în lumile sensibile, nici chiar în lume.

De multă vreme sufletul lui s'a dezrobit; — numai e la fel cu al celorlalți; — locuiește în locuri inaccesibile, dincolo de sferele știute.

A trăi ? A muri ?... Aceste cuvinte numai ating sufletul său trecut în cel veșnic.

Magul nu e decât din întâmplare acolo unde pare că este și numai știe de dorințe, de frică, de plăceri, de supărări, de necazuri. Vede; pătrunde și, împrăștiat prin formele nesfârșite, el singur e liber. Ajuns pe această ultimă treaptă a impersonalității care îl contopește cu ceea ce contemplă, tremură și strălucește, în totalitatea lucrurilor.

Salomon nu mai e în Univers decât în chipul în care ziua e într'o clădire.

* * *

Unde sunt acum dansurile Burgului de voluptăți ? izbucnirile timbalelor ? mur-

murul irelor ?... Un suflu a risipit acest vis.

Lumea se înăbușe pe covoarele întunecate, șovăește, ia tronul cu asalt.

Ben-Jehu, căpetenia gărzi a făcut un semn : și ghiborimii se pregătesc să-și întindă lăncile de aramă împotriva mulțimei.

Dar linxii invulnerabili mârâe ; cele treizeci și trei de capete ale lor fac o hidră asemuitoare cu coada ce se desface a unui păun, mulțimea dă înapoi și groaza mărește prunelele.

Convivii, orbiti de beția uimirilor, nu au băgat de seamă ce se petrece în jurul lor. Totuș asupra lor apasă o influență atotputernică.

Torțele au pălit pe nesimțite făcând suflitele mai puțin scânteetoare ; parfumurile cădelnițelor s'au amărât ; apa timpului trecător s'a oprit și nu mai curge din orologii ; zgomotele numai găsesc în aer nici vibrații, nici ecouri. Iată : șoapte, cu miile, și totuși foarte limpezi, își răspund

iar mulțimea, cu toate că urlă, pare că vorbește pe șoptite.

Intensitatea tot mai mare a întunericului a înăbușit lămpile, torțele, luminele; om de om se isbește în valuri de ceață; palatul lui Salomon, dela temelie și până sus, pare în această ceață, care la poalele de granit al muntelui Nebo, acoperă marea moartă.

Și formele omenеști se șterg sub statui.

* * *

Deodată, în țesătura crepusculară a spațiului se ivește violatorul vieții, vizitatorul cu mâinile stinse! și în picioare pe esplanadă, în fața celor șapte candelabre, tresare și arde. Brațele sale fluide sunt încărcate de furtună. Privirile lui de auroră boreală se pleacă peste serbare; părul pe care vântul nu îndrăznește să i-l atingă, îi cade peste umerii suprafirești, ca niște frunze de salcii peste apele de argint, în timpul nopții; dalele încep să se deschidă sub gheața picioarelor goale ale

melancolicului Azrael și, prin pânza fină a celor șase aripi ale sale tremurătoare încă în zare, stelele nu se văd decât ca niște puncte roșii, cărbune fumegător din când în când prin abis.

Deodată, ca sub greutatea veacurilor, căptușeala de fildeș a pereților se întu-
neacă.

Deschizăturile draperiilor întinse între coloanele cu torsade de bronz fac loc să intre cu tristețe în sală un lung triumphi de lumină

Din când în când sclipește câte o lumină ; bucelele de păr, timbalele de aur, pânzele, sau albețele revărsate scânteiază ; sunt cântărețele îmbrățișate care nu s'au plâns.

În josul palatului de purpură, în dreptul zidului de perne, pe covoare, ard pietre scumpe risipite.

Mai departe, pierdut sub adâncimile coloanelor, un linx, cu gâtul într'o bucată din lanțul lui, urlă tremurător pe umerii unei statui ; apoi cade și această cădere

răsună o clipă, dar se stinge... E ultimul sgomot.

Totul se învâluește în solemnitatea negrilor tăceri și în somnul fără vise.

Sub umbra lui Azrael sala s'a făcut ca un cavou.

Singuri, în cele trei colțuri, sub lămpile de humă consacrate Nummelui, sfincșii Egiptului au deschis ochii lor de granit, își îndreaptă spre Trimis privirea lor veșnică.

Fatalul Inger, ca și un fulger care a trecut printre vărsări de aburi arzători, se află astăseară, muindu-și în grosimea aerului nostru ucigător forma lui nedeslușită, în picioare, pe terasa palatului lui Salomon.

Fața Trimisului, de nepătruns pentru ochii muritori, nu poate fi zărită decât de spirit. Creaturile încearcă numai influențele existențelor arhi-ingerești.

Nici un spațiu nu poate să închidă pe

unul din aceste spirite care, în afară de timp, a cuvântat despre ceea ce nu se arată. Revărsări în veşnicie ale nevoilor dumnezeşti, îngerii nu *sunt*, în substanţă decât în libera măreţie a cerului, acolo unde realitatea se contopeşte cu idealul.

Sunt cugetările lui Dumnezeu, închise în fiinţe deosebite prin ţintele pentru care au fost zidite şi, închipuiri, nu se exteriorizează decât în extazul pe care îl pricnuesc şi care *face parte din ei înşişi*.

Totuşi îngerii pot să impresioneze privirile predestinate ale sfinţilor sau ale magilor, când în pânza uşoară a viziunii lor se oglindeşte, ca într'o oglindă de aramă aşezată pe pământ, singurătatea adâncă a nopţii şi luminele ei de stele! Singur pământul ca o ceaţă uitată, nu mai deosibeşte aceste puncte, care nu mai oglindeşte decât nesfârşita lumină.

Iată pentruce Regele Salomon, în privirea lui sacră închide puterea de a reflecta însăşi faţa lui Azrael.

Helcias, presimţind apropierea Exterminatorului, a tresărit de speranţă şi, a-

dâncit în el însuși, se gândește că cel din urmă inel care îl mai leagă de viață se va sfărâma numai decăt.

Nu a cucerit oare, în scara măreață a minților curățite, rangul îndreptățit la care putea să ajungă și nu a atins oare în deajuns țărnul glorios al viitoarelor lui sortiri ?

Iată dar clipa chemărei sale în spre mai înalte făpturi. Cercul e în sfârșit încheat. Noi lupte, deacum zadarnice, l ar face să semene cu acele păsări singuratice care, pizmașe pe înălțările tot mai strălucitoare, bat fără folos din aripi pe înălțimile unde nu mai pot respira, și unde aerul e mai subțire ca să mai poată purta greutatea lor, de unde nu poate trece mai sus.

El așteaptă sufletul dezrobitor al lui Azael.

Așteaptă.

Totul îi dovedește venirea domnului.

A suferit în credință cele din urmă

clipe de agonie binecuvântată, care vestească mântuirea.

Va primi dar prețul încercărilor și gustă chiar de acum, fără îndoială, bucuriile înalte ale unui Ales.

Nădejdea viitoare liberării îl transfigurează în așa chip încât fulgerul lung al prunelilor sale pătrunde adâncimea umbrelor de sub bolți, și o clipă înterupe somnul funebru al mulțimei.

Priviri aproape resuscitate îl contemplă, pe ici pe colea, în ceață, cu o groază religioasă.

O clipă încă și sfârșitul va fi liber de orice servitudine.

— Dar cum se face că clipa a trecut fără ca el să se adâncească în Viziunea dumnezească ?

Cum se face că abea însuflețită, mulțimea acestor ființe mute șovăește din nou, se întunecă, înlemnește și se contopește cu noaptea ?

Pentru că bătrânul inițiat a pierdut dintrodată strălucirea seninătății lui. E mișcat într'adevăr și strania nesiguranță a

privirilor lui vestește ameteala simțimintelor.

— Ah! pentruce se simte palpitând vesnic în lanțurile vieții?... Pentrucă dumnezeiasca nimicire *nu s'a* făcut încă.

Indoelile au început să-l cuprindă și, ca fumul unei torțe, haitele turburătoare ale samaeelor, importunând pe cei ce pătrund în Piața Ocultă, se mișcă, ispititoare a gândurilor dureroase, împrejurul lui și îi întunecă fruntea cu atingerea aripelor lor moarte. Iși amintește cu desnădejde invidioasă că eternități întregi îl despart de această curățire sublimă unde, din această lume și până la toate bucuriile, a ajuns Salomon.

Gândul acestei deosebiri dintre consfințirea lui și aceea a Regelui Inspirat, deșteaptă în el noi spaime a căror intensitate sporește cu fiecare bătae a tâmplilor lui înghețate.

Cum de i s'a hărăzit spaima acestor clipe când i se cuveneà lumina!

E prada unei clipe necunoscute

Seamănă cu o piatră vulcanică și care,

însuflețită de un avânt groaznic s'ar oprî pe marginea craterului și s'ar consuma de iuteala ei interioară fără să se sfarme sau să se topească.

Ora trece, nedeslușită, apăsătoare, de neprins.

Se întrebă. De sigur o turburare se face pe socoteala lui în adâncul legilor dumnezeiești.

Inspăimântată de șovăirea cerului, mintea lui se prăbușește din nou într'un delir de nedumerire supranaturală.

Influența lui Azrael, nemișcat, se arată pentru Helcias în chipul acestor nedumeriri îngrozitoare.

Bătrânul, acum buimăcit seamănă cu un preot supraviețuitor zeilor săi morți. Nu poate să fugă din închisoarea de carne unde e surprins și înlănțuit de privirea unei Existențe a cărei voință totală trece de înălțimea spiritului său. Iată-l gâfâind ca o victimă. Ceeace îl prăbușește din pragul Stăpânirii și îl adâncește în vechea pulbere a simțimentelor omenеști nu e prezența însăși a exterminatorului, ci nepă-

trunsa nemișcare, în rostul ei de căpetenie a unei ființe de această origină.

Fără să-și dea socoteală de ceea ce face învârtia împrejur mănunchiul de temut al vrăjilor, uitând că nu are nici o putere față de acest trimis. Glasul lui, însă, numai e glasul care primește totdeauna fără să roage niciodată.

Poruncile sale, date înapoi de cele Șapte Flăcări ale esplanadei, cad împrejur, umplu aerul, trist, cu larve și cu fantome. Infățișarea lui de acum vestește că e născut în timpuri mai vechi decât ora nașterii pământești. Iși trece pe frunte o pulpană din mantaua Regelui Israelului și, lăsându-și voința în voia întunecatei soarte, invocă :

— Elel, dacă fulgerul, căzându-ți în ochi, se schimbă într'o lumină mai mult, ridică cu degetele tale nemuritoare, pleoapele Regelui !...

Tot așa mama lui, Holda, odinioară chelălăia în peștera din Endor, formule care făcură să iasă în fața zidului umbra lui Samuel.

Salomon, totuși, deschizându-și pleoapele lungi privea în tăcere la spiritul Văilor-Viitoare..

Dar pe fața regelui nu se vedeă decât ochii nemișcați ai îngerului cum se întindeau, orbitori ca săgețile ce zboară în soare

Trimisul privea pe Helcias cu tremurul chinuitor al unei așteptări misterioase : Misael neîndrăznind să se apropie de bătrân, cugeta, pentru întâia dată de atâta vreme, la porunca primită.

Din această pricină, fruntea Regelui divin se acoperi cu nori deasupra bătrânului inițiat, tot așa după cum, cu o mie de ani mai târziu și la aceiaș oră, steaua Efratei se acoperi cu nori de-asupra Iudeei însângerate în seara când s'au tăiat cei patruzeci de mii de prunci

Fără să aibă putere nici să se prosterneze, Marele Mediator strigă, buimăcit de privirea nevăzut de caldă ce îi ardeă viața fără să-i dezrobească sufletul :

— Urmași ai lui David, ascundeți-vă de acești ochi ! Și cum tăcerea căpeteniei

minunilor ar fi putut să fie luată drept următorul răspuns :

— Unde poate să fugă omul de Azrael?

Helcias, chemându-și cele mai vechi amintiri își întinse mâinele spre rege și murmură rugător :

— *Există în păturile întinse și întunecate de pe țărmurile Eufratului un luminiș devastat unde, în noaptea întâia a lumii se ascunse Șarpele.*

Regele înțelegând cugetul nelămurit al bătrânului, îi atinse fruntea cu inelul său constelat :

— Du-te !... spuse el.

Helcias dispărură într'o scânteere scurtă

După aceea Solomon coborî de pe tron și se îndreptă spre Azrael.

Tunica lui cu pietre scumpe se târă pe pieile cu lineși adormiți pe sulitele fără strălucire ale soldaților întinși. Printre cetele albelor soții de odinioară și ale negreselor cunoscătoare în ale vrăjitoriilor, strivind ghirlandele vestejite sub flacărele tortelor și pe care abea le mai susțineau brațele lăsate ale statuilor, Regele, îna-

intă în Sala nemăsurată unde acum părea că somnolează amintiri din veacurile trecute.

Inalta statură a Regelui profet, a soțului din Cântarea Cântărilor, apărea, orbitoare și albăstrie, în mijlocul mirosurilor amare ce fumegau împrejurul cădelnițelor.

Când Regele ajunsese în sfârșit la capătul sălei intră în piața singuratecă unde strălucea, cu surâsul de copil, Ingerul tăcut.

Regele trist se rezemă în cot pe ruinele coloanei sfărâmate de fulger, și se uită lung la Azrael. Vântul se grăbi dinspre mări și din munți și, deasupra celor două arătări aevea, isbea între ele ramurile fatidice ale Grădinei Măslinilor.

Și Solomon :

— Veșnice Azrael ! ochii mei sunt obosiți de Univers ! Sufletul meu e însetat de umbra aripelor tale.

Vocea arhanghelului mohorât, de o mic de ori mai melodioasă decât vocea fecioa-

relor din cer, tremură în spiritul lui Solomon.

— În numele celui ce s'a născut înaintea Luminei și va fi izvorul celor ce dorm, i-ați înapoi sufletul! Ceasul dumnezeese n'a sosit îneă pentru tine.

Atunci trecu peste sufletul Regelui grija acestei prelungiri de exil unde, înlănțuit al gândirei, Magul, înainte de a se contopi cu legea existențelor, mai aveà să sfârâme umbra pe care o proiectă peste viață.

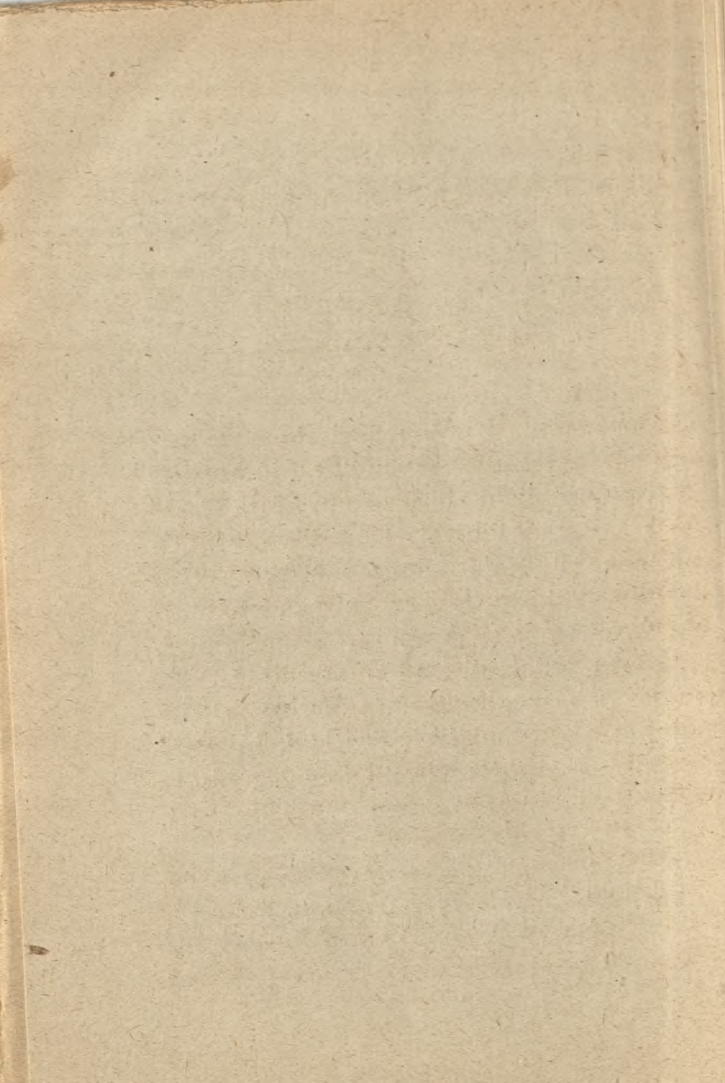
Luceafărul se zări, prin părul Ecclesiastului, strălucind în infinit. Tăcut își plecă privirile în spre colinele fiicei Sionului, adormite la picioarele sale.

— Ce suflu amar te-a mântit în spre noi?... spuse Predestinatul.

Intruparea viziunii se șterge în spațiu: o voce pierdută ajunge până la Solomon și îi spune aceste cuvinte groaznice din care se desprindeà *știința nenăscută* a dumnezeirei:

— Oh, rege! cântă în adâncul nopții

melancolice, Azrael, — am simțit prin întinderea sferelor curioasa părăsire a cugetării tale și, în misterioasa uitare a unei porunci a celui Atotputernic, am voit să te salut, fiu drag al cerului... Dar, sub mâna pacinică se adăposteă încă vechiul părtaș al operei tale de lumină, Helcias, Mijlocitorul. Atunci am cunoscut fiorul neașteptatului. Nu aici primisem misiunea să dezrobesc Universul ! Și înțelesei că Atotputernicul mă înștiință să-mi amintesc, mulțumită acestei întâi mirări, să mă duc în sfârșit, după porunca scrisă dela început, după porunca cu care venirea mea sfântă se deosebise în îndeplinire, să chem pe acest om cu adevăratul lui nume, *în aceste păduri întinse și întunecate de pe țărmurile Eufratului, în acest luminis devastat unde, în noaptea întâia a lumii se ascunse Șarpele.*

SORA NATALIA

Odinioară, în Andaluzia se ridică la cotitura unui drum muntos o mânăstire de Franciscane. Această mânăstire eră păzită mai cu seamă de venerația pricinuită pe atunci de vederea oricărei cruci înfipte pe un portal, de unde se auzeă de două ori pe zi clopotul.

Trei trepte duceau la intrarea unei capele cu ușa totdeauna deschisă : Drumul cel mare mergea dealungul zidului mânăstirei. De jur-împrejur câmpii bogate, arbori cu miresme, iarba șanțurilor, singurătate, drumul prăfuit.

Eră un crepuscul enervat de toamnă. În fundul capelei stă îngenunchiată, în hainele sale de soră, o tânără fată cu trăsăturile feței atingătoare și suave de fru-

mușete. Eră în fața unei ascunzătorii săpate într'un stâlp de piatră. La mijlocul ascunzătoarei atârna o lampă solitară de aur și lumină ochii plecați ai unei madone cu mâinile desfăcute și grele de grații strălucitoare, în sfârșit o mumă dumnezească cu înfățișare de *Ecce Ancilla*.

Prin vitraliile din față se auzeau înălțându-se de pe drum accentele fragede și sonore ale unui cântăreț de serenade acompaniat de acordurile unei mandoline. Cuvintele languroase și arzătoare de pasiune, de îndrăzneală și de tinerețe ajungeau în biserică până la sora Natalia, care îngenuchiasse și, cu fruntea pe brațele încrucișate la picioarele Madonei, murmură cu glasul desnădăjduit.

— Indură-te Sfântă Fecioară de lacrimile mele și primește-mi rugăciunea cu milostivirea bunătății tale.

Exilarea mea de aici ridică pe fundul tuturor gândurilor mele șovăitoare, figura ta sfântă. Ai milă, regină curată, de aceea care părăsește, pentru o dragoste muritoare, pragul ispășirilor,

Ascultă arzătoarea credință a glasului acela arzător. Dacă nu mă duc, va muri. Cum să osândesc frigurile suferite timp atât de lung fără murmur și fără nădejde, și cum să mai urmez să nu consolez pe cel ce iubește atât de mult ?

Iartă-mă, tu care știi că te iubesc și că bucuria mea eră să viu în toate serile să mă rog aici ! Uite vâlul și cheia chieliei mele ; le las la picioarele tale. Eu nu mai pot... mă înăbuș... această voce... mă atrage... adio, adio...

Sora Natalia în picioare, șovăitoare, fără să cuteze să-și ridice ochii, lăsă sfânta cheie și vâlul la picioarele albastrei Madone cu fața de lumină și cu ochii de asemenea plecați — dar înspre ce cer și ce stele ! Apoi rezemându-se de stâlpi, ajunse la poartă și o întredeschise, coborî treptele și se găsi pe drum — lumina lunii pline străluceà peste câmpie.

— Juan, strigă ea.

Un cavaler, un senior tânăr, cu profilul impunător, cu privirile arzătoare de bucurie apărù, și sărind de pe cal învâlui

cu mantaua pe aceea care în sfârșit venise.

— O, Natalia, zise el.

Departe se deslușeă sub umbrele lunii turlele castelului; încălecară amândoi pe acelaș cal și porniră într'acolo.

Șase luni durară cu sărbători, cu dragoste, cu călătorii fermecătoare prin Italia, prin Florența, prin Roma, prin Veneția. El vesel, iar ea adesea ori gânditoare. Mângâierile arzătorului ei răpitor erau ametoare, însă nu semănau cu cele pe care le nădăjduise copilăria inimii ei.

Pe neașteptate, într'o dimineată caldă de soare și fără nici un cuvânt de știre, ea se deșteptă singură, fără inel de logodnă și fără bucuria unui copil măcar; amantul ei obosit de ea, dispăruse.

Tânăra fată lăsă cu un suspin adânc să cadă biletul care îi vestea părăsirea; nu se plânse; hotărî să nu mai trăiască. În câteva ore împărți săracilor tot aurul care îi mai rămăsese și chiar în clipa în care voiă să părăsească viața, un gând candid îi trecu prin minte: Să mai vadă

încăodată, o singură dată Madona de ordinioară și să-și ia rămas bun.

Imbrăcată ca o cerșetoare porni către mănăstire, sau mai de grabă către capelă. În câteva zile de mers, ajunse tremurătoare, sfârșită, în fața sfintei porți. Albasturul strălucitor de stele ale unei seri frumoase de vară, se întunecă.

Sora Natalia își aminti că vechile ei tovarășe erau retrase pentru rugăciuni prin chilii și că biserica trebuie să fie tot atât de deșartă ca și în seara plecării; deschise ușa și privi în fund, sub lampa și acuma aprinsă, Madona. Sora Natalia intră târându-se în genunchi pe lespezile albe, și înaintă către dumnezeiasca ei prietenă; ajunsă la picioarele A-tot-iertătoarei, îngână între două suspine :

-- O Sfântă Fecioară, sunt nevrednică de îndurare; nu știam atunci când glasul ispitei, mă chemă — nu știam ce părăsire și ce necinste va aduce dragostea trecătoare. Voiu muri de această rușine, izgonită din azilul alor mei și de aici mai ales. Care dintre surorile tale, o ! Maică,

nu m'ar întâmpină cu semne de groază și nu m'ar izgoni din această capelă ?

Lacrămi tăcute cădeau pe picioarele dumnezeestei alese. Tânăra fată mai ridică odată o privire supremă de adio și, văzând ochii sacrii cari o priveau, căzu dintr'odată în extaz. Buzele statuei se întredeschiseră și șoptiră :

— Nu-ți mai aduci aminte fata mea ? Inainte de a plecà mi-ai încredințat vâlul și cheia chilii tale ; te-am înlocuit dar aici, îndeplinind sub acest vâl toate sarcinile încredințate ție și nici una dintre tovarășele tale n'au băgat de seamă că lipsești ; ia-ți înapoi ce mi-ai lăsat și întoarce-te în chilie... dar să nu mai pleci.

TORTURA PRIN SPERANȚĂ

Venerabilul Pedro Arbuez d'Espila, al șaselea preot al dominicianilor din Segovia și al treilea mare închizitor din Spania, urmat de un călău și precedat de doi dintre oamenii Sfântului-oficiu, aceștia cu felinare, coboră într'o seară pe sub cavourile monastirei către una din închisorile ascunse. Zăvorul unei uși masive scârtâi : intrară într'un năbușitor *in-pace* unde ziua de suferință se strecură pe sus și luminează, între belciugele zidite în pereți, un căluș negrit de sânge, un cuptor și un ulcior. Pe un pat de băligar ședează, cu picioarele legate și cu gâtul înlănțuit, un om în zdrențe, buimac și ajuns îndoelnic ca vârstă.

427:380

Acest deținut erà Rabbi Așer Abarbanel, evreu din Aragon care, dovedit că erà cămătar și că desprețuia pe cei săraci, fusese, de mai bine de un an, supus zilnic la tortură. Totuș „orbirea sa fiind tot așa de tare după cum îi erà și pielea“ nu promise să-și lepede legea.

Bizuit pe o familie veche de câteva mii de ani și mândru de străvechii lui străbuni, coborà, după talmud, din Othoniel și, prin urmare, din Ipsiboe, femeea acestui din urmă Judecător al Israelului ; acest lucru îi dăduse curaj în mijlocul celor mai cumplite suplicii.

Venerabilul Pedro Arbuez d'Espila se apropie de rabin cu ochii în lacrimi și, gândindu-se că acest suflet atât de puternic fugeà de lumină, întâmpină pe deținut cu următoarele cuvinte :

— „Bucură-te, fiul meu, căci necazurile pământeste se vor sfârși, și dacă față de atâta stăruință, a trebuit să las, gemând, să te supună la multe încercări, sarcina mea de frățească îndrumare are și ea un sfârșit. Ești ca un smochin ne-

trebnic care, găsit de-atâtea ori fără fructe, își pricinuește singur tăerea.... Dumnezeu singur însă e chemat să-ți cântărească sufletul. Poate că nesfârșita bunătațe să lumineze și peste tine în ceasul din urmă. Să nădăjduim. Sunt pilde. Amin. Măine vei intra în *Auto-da-fe*: adică vei fi expus în *quemadrero*, jeratec anunțator al focului de veci, jeratec care, știi, fiul meu, că nu arde decât dela distanță, așa că moartea întârzie cu cel puțin două sau trei ore, mulțumită cearceafurilor ude sau înghețate de pe fruntea și inima jertfelor. Veți fi numai patruzeci și trei. Unde mai pui că, așezat în primul rând, vei avea timp să rogi pe Dumnezeu și să-i aduci prinos acest botez de foc pogorît din Duhul sfânt. Nădăjduște deci în lumina cea de sus și dormi“.

Sfârșind ceea ce avea de spus, don Arbuez porunci, cu un semn, să scoată din lanțuri pe acest nenorocit și, apoi, îl îmbrățișă cu căldură. Veni după aceea rândul călăului să-și ceară ertare pentru că-i făcuse să sufere în vederea răscumpără-

rei ; apoi și ceilalți doi îl luară de gât și-l sărutară năbușit.

La urmă deținutul fu lăsat singur și zăpăcit în întuneric.

Rabbi Așer Abarbanel, cu gura uscată și cu fața îndobitocită de suferință, privi mai înâi în neștire către ușa închisă.

— „Inchisă ?...”

Acest cuvânt deșteptă în adâncul gândurilor lui nelămurite reverii aduse de vedenia luminei felinarelor printre zidurile ușei. O idee bolnăvicioasă de nădejde, datorită slăbirei creierului său, îi trecu prin suflet și îl făcu să se târască spre neobișnuita apariție și, foarte încet, strecurându-și un deget cu mare băgare de seamă, trase ușa înăuntru.

Doamne, ce minune !

Printr'o întâmplare fără pereche, omul care închisese, întoarse cheia ceva mai înainte ca ușa să se închidă deplin, așa că zăvorul ruginit, neintrând în gaura broaștei, făcuse să rămână ușa deschisă.

Rabinul aruncă o privire afară.

Mulțumită unui fel de obscuritate lividă, deosebi mai întâi un semicerc de ziduri pământoase, găurite de trepte înco-lăcite și, dominând în fața lui cinci sau șase trepte de piatră, un fel de poartă neagră ce da într'un coridor vast din ale cărui arcuri nu se puteau zări, de jos, de cât cele dintâiu.

Se târi până în dreptul unui prag de unde începea un coridor, dar nesfârșit de lung și luminat de lumina unei zile galbene, un fel de lumină de vis; candelă agățate de bolțile tavanului albăstreau din când în când culoarea închisă a aerului. Mai departe, spre fund, nu se mai vede decât umbră. În această întindere nici o ușă laterală. Printr'o singură parte, din stânga, prin ferestruie cu drugi încrucișați și înfiți în zid, pătrunde un fel de amurg care, din pricina dungilor roșii ce cădeau la intervale pe podelele de piatră, părea să fie ale serei. Tăcere îngrozitoare. Departe, prin adâncul acestei cețe, poate că, totuși, se deschide o eșire spre libertate.

Sovăitoarea nădejde a evreului erà tenace, pentru că erà și cea din urmă.

Deci fără să mai pregete, porni dealungul zidului cu ferestruii, căutând în acelaș timp să se contopească cu întunecoasa culoare a zidurilor lungi. Înaintă încet, târându-se pe pânțele și năbușindu-și strigătele de durere pricinuite de o rană proaspătă.

Deodată zgomotul unei sandale ce se apropià ajunse, în ecoul acestei alee de piatră, până la el. Un tremur îl scutură, spaima îl năbuși și vederea i se întunecă.

„S'a sfârșit, fără îndoială !“

Se ghemui pe vine într'o gaură și, pe jumătate mort, așteptă. Erà un om de-ai monastirei și se grăbeà; trecu repede, cu un clește de zmulș mușchii în mână, cu capușonul tras pe față, îngrozitor, și dispăru. Zguduitura suferită de rabin îi opri oarecum funcțiunile vieței și îl făcu să rămână pe loc aproape un ceas fără să mai poată face vreo mișcare. Când se desmetici, se gândi, de teama unei torturi și mai mari în cazul când va fi prins, să se întoarcă în închisoare; vechia minune,

însă, îi șoptea în suflet acel divin *poate* care întărește în cele mai dureroase des-nădejdi. O minune se făcuse ; nu mai trebuia deci să se îndoiască, așa că începî din nou să se târască spre o scăpare cu putință. Slăbit de suferință și de foame, și tremurător de agonie, înainta.

O, acest coridor sepulcral, prelungit într'un chip misterios !..

El, nemai sfârșind de înaintat, se oprise și privea țintă, în umbră departe, spre locul unde își închipuia că trebuie să se deschidă eșirea liberatoare.

Oh, oh, iată că din nou se aude răsuner de pași; de data asta mai domoli și mai sumbri. Formele albe și negre, cu pălării lungi cu marginile îndoite, a doi închizitori, se desprinseseră din aerul greoi al închisoarei. Vorbeau încet și păreau că nu se înțeleg asupra unui punct de căpetenie, căci dedeau din mâini.

Rabi Așer Abarbanel, văzându-i, închise ochii. Inima îi bătea de moarte, hainele de pe el se îmbibară cu o sudoare rece de agonie și, zăpăcit, întins de-alun-

gul zidului, rămase astfel nemișcat în lumina unei candelii, rugând pe Dumnezeu și pe David.

În fața lui, cei doi inchișitori se opriră în razele candelii — fără îndoială din pricina unei întâmplări aduse de discuția lor. Privirile unuia dintre ei, urmărind pe celălalt, căzură asupra lui. Sub această privire, a cărei expresie ciudată nu se observă, nenorocitul crezù că simte cleștele cald mușcându-i din nou nenorocita-i carne; simțea că e cât pe aci să devină iarăși, un plânset și o rană și șovăitor, ne mai putând să respire, tremurà cu pleoapele închise la atingerea acestei rase. Lucru ciudat însă, și natural în acelaș timp, ochii inchișitorului erau ochii unui om adânc preocupat de ceea ce trebuie să răspundă și pe de-a'ntregul stăpânit de ceea ce ascultă, așa că, fieși, păreau că privește pe evreu *fără să-l vadă*.

Intr'adevăr cei doi sinistri vorbitori își urmară drumul după câteva minute și, cu pașii domoli, se îndreptară discutând încet, în spre răsântia de unde eșise deți-

nutul ; *nu-l văzuseră!*... așa că, în urma zbuciumărei îngrozitoare a senzațiilor sale, el își simți creierul fulgerat de această idee : „sunt eu oare mort de nu mă mai văd ?“ O impresie chinuitoare îl scoase din letargie ; privind zidul crezù că vede, în fața ochilor săi, alți ochi observându-l cu sălbătecie.

Amețit de emoție își lăsă capul pe spate. Nu erà însă nimic ; pipăind cu mâna pietrele, ajunse să-și dea socoteală : reflexul ochilor inchizitorului îi rămăsese încă în luminele ochilor săi, și o clipă îl reflectase apoi el însuși pe cele două fețe ale zidului.

Înainte ! Trebuià să grăbească în spre ținta închipuită și bolnăvicioasă fără îndoială, a scăpării ; în spre acele umbre de care nu erà mai departe ca treizeci de pași. Incepù deci din nou, mai repede, în genunchi, pe pânțele, cu ajutorul mâinilor, calea lui dureroasă și, în curând, intră în partea întunecoasă a acestui coridor îngrozitor.

Deodată, nenorocitul simți pe mâinele-i

rezemate de lespezi ceva rece, pricinuit de un puternic suflu de aer alunecat pe sub o uscioară dela capătul celor două ziduri

„Ah, Doamne, dacă s'ar deschide !...“

Intreaga ființă a evadatului acestuia de plâns, fu zguduită de ameteala nădejdei. Se uită de sus în jos fără să poată deosebi ușa, din pricina întunecimei din prejur. Pipăi : nici zăvoare, nici broaște : un singur ivăr ! Se ridică, trase, și ivărul cedă sub apăsarea degetului cel mare, iar ușa se întoarse tăcută către el.

„Aleluia !“ murmură rabinul, în picioare pe prag, într'un adânc suspin de mulțumire față de vederea deschisă.

Ușa dădea în grădini cu cerul de stele, în primăvară, în libertate și în viață, spre câmpia vecină ce se întindea către Siera, ale cărei sinuoase linii albastre se profilau în zare ; acolo eră scăparea. Ah, să fugă ! Va alerga toată noaptea prin pădurile de portocali, al căror miros îl îmbătă, și, ajuns în munți, va fi scăpat.

Respiră bunul aer al libertății. Vântul îl însufletea înviorându-i plămâni. In inima lui dilatată auzea un *Veni Foras* de Lazăr și, ca să binecuvinteze pe Dumnezeu care îi dăruia această binefacere, își întinse brațele înainte ridicându-și ochii spre cer.

Căzù în extaz.

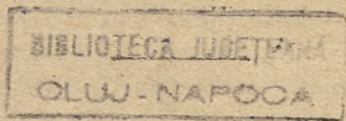
Atunci i se părù că vede umbra brațelor sale cum se întoarce asupra lui însuși și cum aceste brațe de umbră îl încolăcesc, îl prind și îl strâng cu dragoste la sân. O figură înaltă erà lângă el; încrezător, el își lăsă privirea în spre această înfățișare și deveni șovăitor, mohorât și, înebunit, simți că i se umflă figura de spaimă.

Erà în însăși brațele marelui inchizitor, în ale venerabilului Pedro Arbuez d'Espila care îl privea cu ochii plini de lacrimi mari și cu un aer de bun păstor care își găsește oaea rătăcită.

Intunecatul preot strângea la piept cu un așa de divin aer de caritate pe nenorocitul evreu, încât nasturii hainei monahale intrară, pe sub rasă, în pieptul do-

minicanului ; Rabi Așer Abarbanel, cu ochii umflați sub pleoape, gemea în agonie în brațele asceticului don Arbues și înțelegea nelămurit că toate trecerile fatalei seri nu fuseseră decât o tortură pregătită, aceea a Speranței. Marele inchizitor, cu un glas de reproș pătrunzător și cu o răsuflare arzătoare de posturi, îi șopti la ureche :

— „Ei ce ! copilul meu, tocmai în ajunul, poate, al mântuirii, vrei să ne părăsești ?...”

CUPRINSUL

Pag.

Vestitorul	5
Sora Natalia.	44
Tortura prin Speranță	51

**CĂRȚI RECOMANDABILE PENTRU TINERIME ȘI COPII
APĂRUTE ÎN EDITURA «CARTEA ROMĂNEASCĂ»**

Lei

- Copiii la țară — Poveste veselă — format mare, cartonată cu numeroase ilustrații colorate 35,—
- Cortambert, Călătorii extraordinare**—prelucrare de V. Anestin, cartonată, cu numeroase ilustrații. 7,50
- Costescu V., Corbu** — Amintiri din copilărie, cartonată, cu ilustrații, premiată de Cartea Românească. 8,—
- Cristescu Florian, Carte pentru copii** — cu ilustrații 4,50
- » Familia Roade mult — cu ilustr. 4,50
- » Povestea Neamului Nostru — premiată de Academia Română, cartonată, cu numeroase ilustrații 15,—
- » Nepoții Roademultulesei 9,—
- Culea Apostol D., Daruri pentru copii.**— Povestire ilustrată, cartonată 8,—
- Dulfu P., Faptă și răsplată**—Povești pentru copii și pentru popor, — premiată de Cartea Românească, cartonată, cu ilustrații . 8,—
- » Gruia lui Novac, cu ilustrații 14,—
- » Isprăvile lui Păcală — premiată de Academia Română, cu ilustrații 8,—
- » Povestea lui Făt-Frumos, cu ilustrații 7,50
- » Isus Mântuitorul 12,—

CERETI CATALOGUL CĂRȚILOR «CARTEA ROMĂNEASCĂ»

41. Emile Zola. — Două nuvele.
42. Ioan Slavici. — Educația Rațională.
43. Ioan Slavici. — Educația Fizică.
47. Leon Tolstoi. — Amintiri dela Sevastopol. Vol. I.
48. Leon Tolstoi. — Amintiri dela Sevastopol. Vol. II.
49. Sextil Pușcariu. — Cinci ani de mișcare literară.
50. Dr. I. Duscian. — Tuberculoza.
51. André Theuriet. — Mănunchiul de rugioare.
52. Miriam Harry. — Nuvele arabe.
53. C. Flammarion. — Erupția vulcanului Krakatoa.
54. Adalbert de Chamisso. — Minunata poveste a lui Petre Schlemil.
55. Nicolae Gogol. — Poveste.
56. Douglas Jerrold. — Muștrările Doamnei Caudel.
57. I. Slavici. — Educațiunea Morală.
58. Ernest Renan. — Pagini alese.
59. J. M. Guyau. — Pentru părinți și copii.
60. H. Macpherson (Jun). — Astronomie populară.
61. Ivan Turghenief. — Asia.
62. Honore de Balzac. — Albert Savarus.
63. Virgil Carșivan. — Domnița Iliina.
64. D'Annunzio, Zuccoli, Ojetti. — Nuvele.
65. André Theuriet. — Prăvălia la doi crapi.
66. Emile Zola. — Cum mor oamenii.
67. Ivan Turghenief. — Intâia iubire.
68. E. de Amicis. — Din împărăția iubirei.
69. André Theuriet. — Amintiri și Nuvele.
70. H. Taine. — Despre natura operei de artă.
71. Henry Mürger. — Balade.
72. Artur Gorovei. — Datînele noastre la nuntă.
73. Liviu Marian. — Suflete stinghere.
74. Maxim Gorchi. — Conovalow.
75. Xavier de Maistre. — Siberiana.
76. I. Boteni. — In zile de vacanță.
- 77-78. Ivan Turghenief. — Apele primăverii.
79. N. Cehov. — Nuvele.
80. Prof. Dr. Petrini-Galatz. — Tratamentul general al Sifilisului.
- 81-82. E. de Amicis. — Constantinopolul.
83. H. de Balzac. — Colonelul Chabert.
84. C. Flammarion. — Catolicismul din Martinica.
85. Voltaire. — Micromegas.
86. I. Slavici. — Românii din Ardeal.
87. J. M. Guyau. — Spre mai bine.
88. H. Zschokke. — Ionatan Frock.
89. A. Dumas-Fils. — Diana de Lys.
90. H. Taine. — Despre producerea operei de artă.

92. Silvio Pellico. — Ani
de temniță. Vol. I și II.
93. Xavier de Maistre. — Călă-
torie împrejurul odăii mele.
94. Clara Tschudi. — Ti-
nerețea Mariei Antoaneta.
Vol. I și II.
95. I. Boteni. — Drumuri.
96. Sacher Masoch. — Buni
și răi.
97. Sacher Masoch. — Credi-
tanii.
98. Chateaubriand. —
Italia.
99. Dr. Th. Mironescu. —
Cura de slăbit și de îngrășat.
- 100—102. C. Flammarion. —
Urania. Vol. I și II.
103. Oscar Wilde. — Pescarul
și sufletul său.
104. I. Ciocârlan. — Inimă de
mamă
105. Emilie Tailler. — Suce-
sul în viață.
106. Al. Dumas-Tatăl. — Mai-
strul Adam Calabrezul.
- 107—108. Edmont About. —
Grecia de azi. Vol. I și II.
109. H. Sienkiewitz. — Doamna
Elzen.
- 110—111. Charles Lane Poor.
— Sistemul solar. Vol. I și II.
112. Goethe. — Hermann și
Dorothea
113. Ivan Turgheniev. — Faust.
114. Tit Liviu. — Legende Eroice.
115. Theodor Simons. — Pa-
tri Romane.
116. H. de Balzac. — Amorul
născut.
117. M. Lungianu. — La Cruce.
118. Edgar Poe. — Povestiri
Extraordinare.
119. Voltaire. — Prințesa din
Babilon.
120. Carl Ewald. — Icoane din
viața plantelor și animalelor.
121. V. Vereșaghin. — Amintiri
din Războiul dela 1877.
122. Pietari Păivărinta. — Nu-
vele finlandeze.
123. Ouida. — O frunză în
vijelie.
124. Leon Tolstoi. — Pove-
stiri populare.
125. Al. Dumas-Fiul. — Un
pașet de mort.
- 126—127. — L. Tolstoi. — Ca-
zarii.
128. C. Mendes. — Romanul
roșu.
129. M. Gorki. — Șafile de-
nădăruite.
130. N. Vaschide. — Somnul
și visele.
- 131—132. Tit-Diviu. — Război-
ul Romanilor cu Hanibal.
133. B. Constant. — Frișeagul.
134. George Okaet. — Jale și
bucurie
135. Saltikov-Scedrin. — Po-
vești.
136. Al. Cazaban. — Rețica.
137. H. B. Stowe. — Coiiba
lui Moș-Toma.
138. Al. Dumas-Tatăl. — Cei
doi studenți.
139. Voltaire. — Povestiri.
140. Carl Ewald. — Icoane din
viața plantelor și animalelor

CĂREȚI CATALOGUL CĂRȚILOR LITERARE ȘI ȘTIINȚIFICE
„CARTEA ROMĂNEASCĂ“, CARE SE DĂ GRATUIT.